

Index dostupnosti materských škôl 2022: metodika

Tento dokument popisuje štyri komponenty použité v Indexe dostupnosti materských škôl pre rok 2022, ktorý vytvoril Inštitút vzdelávacej politiky (IVP).

(1) Kapacity: Počet chýbajúcich miest aby mali všetky 3-5-ročné deti s trvalým pobytom v obci dostupné miesto, po zohľadnení voľných kapacít.

V rámci tohto indikátoru sa pozeráme na to, či by obecné a cirkevné MŠ v obci kapacitne vystačili, keby všetky nezaškolené deti s trvalým pobytom v obci nastúpili do materských škôl. Kapacity chýbajú vtedy, ak počet nezaškolených detí prevyšuje počet voľných kapacít. K tomuto číslu pripočítame počet kapacít obsadených deťmi nad rámec platných noriem (ak také deti sú). Vzorec výpočtu:

Počet chýbajúcich miest v obci

$$\begin{aligned} &= \text{Počet nezaškolených detí s trvalým pobytom v obci} \\ &- \text{voľné kapacity v cirkevných a obecných MŠ v obci} \\ &+ \text{kapacity obsadené nad rámec platných noriem} \end{aligned}$$

(1) Počet nezaškolených detí s trvalým pobytom v obci

Termínom "nezaškolené" označujeme 3-5-ročné deti, ktoré nenavštevujú materskú školu, základnú školu, základnú škola pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, materskú škola pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠMŠ) alebo zariadenie predprimárneho vzdelávania (ZPV). V prípade ZPV máme informáciu iba o deťoch, ktoré si plnia povinné predprimárne vzdelávanie. Analyzujeme všetky deti, ktoré majú trvalý pobyt na Slovensku, bez ohľadu na občianstvo, a zároveň majú k 31.08.2022 vek od 3 do 5 rokov. Údaje o populácii čerpáme z Registra fyzických osôb (RFO) k 31.08.2022. Zoznam detí v RFO porovnáme na základe anonymizovaného rodného čísla s Rezortným informačným systémom Ministerstva školstva (RIS), ktorý obsahuje informácie o všetkých deťoch, ktoré navštevujú k 15.09.2022 formálne vzdelávanie. Nezaškolené sú tie deti z RFO, ktoré nenájdeme v RIS.

(2) Voľné kapacity v cirkevných a obecných MŠ v obci

Voľnú kapacitu materskej školy počítame pre každú triedu zvlášť ako rozdiel medzi počtom detí v triede a maximálnou kapacitou triedy podľa zákona č. 245/2008 Z. z.. Do úvahy berieme kapacitu triedy rozšírenú o 3 miesta. Zároveň však voľná kapacita tried nikdy nemôže presahovať celkovú maximálnu hygienickú kapacitu školy, ktorú určuje príslušný regionálny úrad verejného zdravotníctva (RÚVZ) podľa rôznych priestorových a hygienických kritérií uvedených vo vyhláske MZ SR č. 527/2007 Z. z. (od 15.03.2023 je účinná nová vyhláska č. MZ SR č. 75/2023 Z. z.). Ak je voľná hygienická kapacita pre 10 a viac detí, a to nad rámec maximálnych noriem pre triedy, predpokladáme, že materská škola je schopná otvoriť novú triedu (iba v prípade materských škôl bez elokovaných pracovísk). Vo výpočte nezohľadňujeme voľné kapacity v súkromných školách. Dôvodom je, že tieto MŠ vyberajú rádovo vyššie poplatky, a teda sú pre časť rodičov prídrahé a de facto nejde o „voľné kapacity“. Toto rozhodnutie nemá v drvivej väčšine obcí na Slovensku žiadny vplyv na výpočet kapacít z dôvodu, že voľné kapacity v súkromných MŠ tvoria len necelých 7 % všetkých voľných kapacít v SR a až 55 % týchto kapacít sa nachádza v Bratislavskom kraji. Nepočítame ani kapacity v ŠMŠ a materských školách s vyučovacím jazykom iným ako slovenským a maďarským, keďže tie sú vhodné len pre úzku časť detí. Nepočítame voľnú kapacitu v materských školách, ktoré majú elokované pracoviská, pretože v tomto prípade máme k dispozícii dáta o hygienickej kapacite iba na úrovni nadradených škôl. Voľnú kapacitu tiež nepočítame pre materské školy, ktoré majú menej ako 5 detí, keďže predpokladáme, že nejde o spoľahlivé údaje. Údaje o počte detí a štruktúre tried čerpáme z RIS a údaje o celkovej hygienickej kapacite čerpáme z výkazov o školstve Centra vedecko-technických informácií (CVTI).

(3) Kapacity obsadené nad rámec platných noriem

Niekedy materské školy prekračujú normy na počet detí v triedach, prípadne celkový počet detí v škole. Na tento problém sme poukázali v [analýze](#) my aj [Štátna školská inšpekcia](#). Prekračovanie kapacít bolo v septembri 2022 čiastočne možné z rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva ako reakcia na migračnú krízu spôsobenú vojnou na Ukrajine. Mestá a obce a obce mohli požiadať príslušný RÚVZ o súhlas s [navýšením](#) kapacity materskej školy o 10 %. Tieto kapacity považujeme za chýbajúce, aj keď ich deti využívali, keďže išlo o neštandardné a dočasné riešenie problému chýbajúcich miest. Dňom

15.03.2023 už MŠ nemohli za žiadnych okolnosti dostať výnimku v prípade, že nedodržiavali kapacity tried a školy ako celku.

(2) Dopyt: Počet zamietnutých žiadostí o miesto v materských školách v obci od 16.09.2021 do 15.09.2022

Pozeráme sa na počet evidovaných žiadostí o prijatie detí do materskej školy v termíne od 16.9.2021 do 15. 9. 2022 vrátane, ktorým sa nevyhovelo pre nedostatok miesta. Údaje čerpáme z výkazov, ktoré materské školy zasielajú Ministerstvu školstva a ich spracovania zo strany CVTI. Neberieme do úvahy vek a pobyt žiadateľa. Disponujeme údajmi za každú materskú školu, ktoré agregujeme na úroveň obce. Zohľadňujeme všetky materské školy, ktoré sú na území obce bez ohľadu na zriaďovateľa alebo typ školy. Tento indikátor zohľadňuje nie len to, koľko miest je treba, ale aj to kde je o nich väčší záujem. Napríklad, v dvoch obciach môže chýbať rovnaké množstvo kapacít, ale v jednej z nich môže byť zamietnutých 0 žiadostí a v druhej 50. V tom prípade považujeme dostupnosť horšiu v druhej obci, v ktorej nielenže kapacity chýbajú, ale aj evidujeme dopyt. Navyše, zamietnuté žiadosti môžu prichádzať aj zo strany iných detí ako 3-5-ročných s trvalým pobytom v obci tých, pre ktoré "hľadáme" kapacity v komponente „Kapacity“: 2-ročných detí, cudzincov bez trvalého pobytu v SR, alebo detí s trvalým pobytom v susedných obciach. Tento indikátor teda zahŕňa čiastočne iný rozmer dostupnosti, ako indikátor o chýbajúcich kapacitách. Údaje môžu obsahovať duplicity v prípade, že jedno dieťa bolo zamietnuté v dvoch a viac materských školách. Na druhej strane, problém duplicít čiastočne rieši zohľadnenie percentilu, teda relatívneho nie absolútneho počtu zamietnutých žiadostí. Deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami môžu byť zamietnuté aj z dôvodu, že pre nich MŠ sú schopné zabezpečiť požadované najmä personálne a priestorové podmienky. Podľa našich informácií tvoria takéto žiadosti minimum.

(3) Poplatky: Priemerné mesačné školné v septembri 2022 v materských školách na území obce (v €).

Pozeráme sa aké školné platia v priemere rodičia detí, ktoré navštevujú materské školy na území obce. Zohľadňujeme nielen obecné, ale aj súkromné a cirkevné MŠ pretože nás zaujíma situácia priemerného rodiča. Zdrojom údajov sú výkazy CVTI platné k 15.09.2022. V prípade, že MŠ vyberala poplatok v rôznej výške (napr. v závislosti od veku dieťaťa alebo počtu súrodencov MŠ), z dát CVTI poznáme iba tú sumu, ktorá sa vzťahovala na najvyšší počet detí. 6,4 % materským školám chýbali údaje o školnom. V tomto prípade údaje dopočítavame v troch krokoch.

1. Ak bola MŠ obecná a v rovnakej obci bola ďalšia obecná MŠ, predpokladáme, že školné je rovnaké. Výšku školného totiž určuje zriaďovateľ (obec) všeobecne záväzným nariadením pre všetky MŠ vo svojej pôsobnosti.
2. V prípade pretrvávajúcich chýbajúcich údajov dopĺňame priemerné školné v predošlom školskom roku, teda platné k 15.09.2021.
3. V prípade naďalej chýbajúcich údajov dopočítame školné podľa priemerného školného v obciach rovnakej veľkostnej kategórie (do 999 obyvateľov, 1 000 až 4 999 obyvateľov, 5 000 až 19 999 obyvateľov, 20 000+ obyvateľov) v rovnakom kraji a za MŠ rovnakého zriaďovateľa.

(4) Demografia: Predpokladaný vývoj populácie detí v predškolskom veku do roku 2030 v okrese (v %) v porovnaní s rokom 2022

Pozeráme sa na to, ako sa na úrovni okresov SR percentuálne zmení populácia detí vo veku 3 až 5 rokov v roku 2030 v porovnaní s rokom 2022. Používame dáta z tzv. [mikrosimulačného modelu](#) IVP. Údaje vychádzajú z mikrosimulačného modelu, ktorý v každom roku simuluje základné procesy ako demografia, vzdelávanie a ekonomická aktivita.